

ציונות יהדות מוקרטיה לדרך

"וַיֵּצֵאוּ יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת פְּלִיָּהֶם... וְלָתֵת לָהֶם צִידָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן..."
בראשית מב, 25

מזכיר אמורה

מאה שנה להתיישבות הקיבוצים

רציונאל:

התנועה הקיבוצית מציינת בימים אלה מאה שנים לייסוד הקיבוץ דגניה. גיליון זה מצדיע למפעל ההתיישבות הקיבוצי, תוך שהוא בוחן את ערכי הקיבוץ ואת התמורות שחלו בקיבוץ, מראשית ימיו ועד היום.

מטרות:

- להכיר טקסטים מארון הספרים היהודי ומתרבויות העולם;
- להכיר את הנרטיב של הקיבוץ;
- לזהות ערכים ורעיונות העומדים בבסיסו של הקיבוץ;
- להשתמש במיומנות "שאלת שאלות";
- לטפח יכולת השוואה בין טקסטים, יכולת הסקת מסקנות ויכולת נקיטת עמדה מבוססת;
- לטפח כישורי עבודה בצוות ושיח עמיתים סביב טקסטים;
- לטפח חשיבה ביקורתית תוך כדי דיון בדילמות ערכיות.

הצעות לדגשים בדיון הכיתתי:

מבחינה פדגוגית, הגיליון עוסק בשני צירים מרכזיים: ציר כרונולוגי וציר אידיאולוגי. הציר הכרונולוגי מסרטט את התפתחות הקיבוץ ואת תהליכי השינוי שחלו בו, מאז ייסוד דגניה ועד היום. הציר האידיאולוגי עוסק בערכים מתקופות שונות, תוך עימותם עם ערכים אחרים ועם מציאות משתנה.

בגיליון זה הושם דגש בעיקר במיומנויות החשיבה: שאלת שאלות ודילמות. הכוונה היא, שהתלמידים ישאלו שאלות בנוגע לטקסטים, וישיבו עליהן באמצעות הטקסטים האחרים. התלמידים יזהו דילמות הנובעות מן הכתובים ויציעו פתרונות, תוך שהם מעלים טיעונים משכנעים ומבוססים.

הצעות לפעילויות נוספות:

הקיבוץ הוא ביטוי לציונות במלוא הדרה. בגיליון זה לא עמדנו על צורות ההתיישבות למיניהן, אך יש מקום לציין כי "הקבוצה הגדולה" - מרחביה - היא צורת התיישבות דומה, אך חלק ממרכיביה שונים מאלה של הקיבוץ. כמו כן, ניתן להוסיף מקורות על

המושב השיתופי ועקרונותיו, ולדון בהרחבה בנושא ההתיישבות העובדת, ערכיה ותרומתה למדינת ישראל ולחברה הישראלית. על תרומת הקיבוץ לפיתוח הארץ, ליישובה ולהגנה על גבולותיה ניתן להרחיב באמצעות ציון מאורעות וגופים שבהם הייתה שותפה התנועה הקיבוצית, כגון: ההעפלה, הפלמ"ח, ועוד, ולדון בכך. ניתן לפרט בעניין התנועות הקיבוציות למיניהן, ובעניין דגם חדש לקיבוץ, "הקיבוץ העירוני". כמו כן, ניתן לעסוק בדילמה של הפרטת אדמות הקיבוץ ובג"ץ "הקשת המזרחית" בנדון. ציון מאה שנים לתנועה הקיבוצית מזמן גם עיסוק במאה שנים לעיר תל אביב. מצורפים בזאת מקורות ביבליוגרפיים בנושאים הנ"ל, להרחבת המידה.

ביבליוגרפיה נוספת:

מרחביה - כך היה:

http://www.merchavia.org.il/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=5&Itemid=60

התנועה הקיבוצית באתר וויקיפדיה:

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%AA%D7%A0%D7%95%D7%A2%D7%94_%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%AA

העלייה השלישית והרביעית:

<http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=16274>

הקיבוץ העירוני באתר וויקיפדיה:

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A7%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A5_%D7%A2%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%99

בג"ץ קיבל עתירת "הקשת המזרחית" בעניין הקרקעות החקלאיות:

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-2089654,00.html>

מאה שנה לתל אביב - ערכים מתנגשים בחזון הציוני:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Mate/ChomreyLemida/YomHaatzmaut/TelAviv100Shanim.htm

מאגזין אנוש הנאור רבו באיחוד והולאת הנושא,

צוות המטה לחברת אגודת ישראל [שנה]